

1982/83:59

Torsdagen den 13 januari

Kl. 13.00

1 § Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare

Till valprovsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att Monica Andersson, Hägersten, utsetts till ledamot av riksdagen samt att Barbro Evermo, Stockholm, Bengt Lindqvist, Tyresö, Margareta Persson, Bromma, Erkki Tammenoksa, Skärholmen, Gerd Engman, Bandhagen, Berit Bölander, Vällingby, Evert Andersson, Bandhagen, Sven-Åke Nygårds, Spånga, Eva Lundgren, Vällingby, och Gunnar Jönsson, Johannesov, utsetts till ersättare för riksdagsledamöter.

Valprovsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat bevisen och därvid funnit, att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen.

Stockholm den 12 januari 1983

Bengt Hult

/Sven-Georg Grahn

Det skulle antecknas att *Monica Andersson* (s) utsetts att inträda som ledamot i kammaren i stället för Bertil Zachrisson som av sagt sig riksdagsmannaupdraget.

2 § Ersättare för statsråd

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag får anmäla att Barbro Evermo, som tjänstgjort som ersättare för Gertrud Sigurdsen, fr. o. m. den 13 januari 1983 kallats att i stället ersätta Olof Palme och att Bengt Lindqvist, som tjänstgjort som ersättare för Anita Gradin, fr. o. m. den 13 januari 1983 kallats att i stället ersätta Gertrud Sigurdsen.

Torsdagen den
13 januari 1983

Vidare får jag anmäla att Erkki Tammenoksa och Gerd Engman fr. o. m. den 13 januari 1983 kallats att träda i stället för Anita Gradin resp. Mats Hellström.

*Sammanträdet
onsdagen den 19
januari*

*Om möjligheterna
till förbättrad kon-
sumentservice in-
om taxinäringen*

3 § Sammanträdet onsdagen den 19 januari

Anf. 2 TALMANNEN:

Med ändring av den preliminära tidsplanen tar kammarens sammanträde onsdagen den 19 januari sin början kl. 10.00.

4 § Svar på fråga 1982/83:157 om möjligheterna till förbättrad konsumentservice inom taxinäringen

Anf. 3 Kommunikations- och försvarsministern CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Filip Fridolfsson har frågat mig om jag anser att 4 kap. 9 och 10 §§ yrkestrafikförordningen stimulerar till ökad konkurrens och förbättrad konsumentservice inom taxinäringen.

Enligt 4 kap. 9 § yrkestrafikförordningen får länsstyrelsen bestämma att tillståndshavare måste ansluta sig till en sådan förening som har godkänts av länsstyrelsen och som har till syfte att ha hand om gemensamma uppgifter i fråga om trafiken. Enligt 4 kap. 10 § samma förordning skall den som har tillstånd att bedriva taxitrafik vara ansluten till en beställningscentral, som är gemensam för ett eller flera trafikområden. Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge undantag från denna skyldighet.

Taxi utgör en del av den kollektiva trafiken. Detta innebär bl. a. att samhället uppställer krav på att taxibilar i rimlig omfattning skall finnas tillgängliga för allmänheten dygnet runt.

För att undvika en situation där några transportföretag upprätthåller en olönsam samhällsservice medan andra "plockar russinen ur kakan" och endast kör under tider med hög efterfrågan, har taxinäringen reglerats på ungefär samma sätt som annan kollektivtrafik.

Reglerna om anslutning till förening och beställningscentral syftar således till en förbättrad konsumentservice. Samtidigt har taxi på många håll haft svårigheter med att utnyttja bilarna effektivt. Genom modern teknik kan beställningscentralerna effektivisera trafikledningen och ge taxi möjlighet att utveckla nya tjänster, exempelvis genom samåkning eller godstransporter, och därmed stärka taxiföretagens konkurrenskraft.

Mot bakgrund av taxis roll i den kollektiva trafiken ger enligt min uppfattning bestämmelserna i yrkestrafikförordningen tillräckligt utrymme för konkurrens inom näringen.

Anf. 4 FILIP FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Jag tycker att kammarkansliet har satt en bra rubrik på min fråga. "Svar på fråga om möjligheterna till förbättrad konsumentenservice inom taxinäringen", lyder rubriken. Och det är just en förbättrad konsumentenservice frågan gäller.

Sofia Taxi AB i Stockholm har ansökt om att på försök få driva en kompletterande beställningscentral för taxitrafik i Stockholm. Denna begäran har avslagits först av länsstyrelsen i Stockholms län och sedan av transportrådet med hänvisning till yrkestrafikförordningen. Jag har frågat statsrådet rakt på sak: Anser kommunikationsministern att 4 kap. 9 och 10 §§ yrkestrafikförordningen stimulerar till ökad konkurrens och förbättrad konsumentenservice inom trafiknäringen?

Kommunikationsministerns svar innebär, såvitt jag kan tolka det, ett klart nej till Sofia Taxis begäran om en beställningscentral och att en konkurrens på de villkor man här har skissat icke intresserar statsrådet Boström. Det förvånar mig. Inom kommunikationsministerns arbetsfält finns talande bevis för konkurrensens välsignelse. Såväl flyget som järnvägen prövar nya affärsmetoder, med lågprissatsningar och olika rabattsystem, som har resulterat i såväl sänkta priser som höjd servicegrad. Inom taxi finns inte konkurrens mellan olika färd sätt, men här finns i stället en konkurrensfaktor som vi bör tillgodogöra oss, nämligen olika företagskonstellationer.

Sofia Taxi vill driva en egen beställningscentral. Vill man få till stånd en friare konkurrens mellan taxibolag, bör det ges möjlighet att i varje fall på försök – jag understryker "på försök" – införa nya affärsmetoder. En parallell beställningscentral skulle, tror jag, öka konkurrensen och ge konsumenterna bättre service. Denna uppfattning har också statens pris- och kartellnämnd. Just i dag har SPK yttrat sig i detta ärende och talat om konkurrensens välsignelse, så jag är i gott sällskap. Det borde ligga i kommunikationsministerns intresse att se till att trafik konsumenterna får bra service till lägsta pris.

Jag vet naturligtvis, herr talman, att jag inte revolutionerar världen med min fråga, men det är en principiellt viktig fråga, och jag ville pejla det socialdemokratiska statsrådet som har ansvaret för dessa frågor. Är konkurrens inom taxirörelsen, med den uppläggning som vi här diskuterar, något som statsrådet finner tilltalande? Fäster statsrådet något avseende vid den inställning SPK har?

Anf. 5 Kommunikations- och försvarsministern CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Låt mig först säga att det besvärsärende som Filip Fridolfsson syftar på inte har avgjorts av regeringen utan f. n. bereds inom kommunikationsdepartementet. Jag kan självfallet inte kommentera det ärendet, utan det är en fråga som regeringen får ta ställning till när man har tillräckligt beslutsunderlag.

När det gäller regeln om anslutning till beställningscentral vill jag säga till Filip Fridolfsson att det vid regelns tillkomst har rått en mycket stor enighet

Torsdagen den
13 januari 1983

*Om ombyggnad
av riksväg 83 mel-
lan Ljusdal och
Ånge*

öm bedömningen av dess nödvändighet. Den grundar sig på en utredning som borgarrådet i Stockholm Carl Cederschiöld utfört, och där det var en mycket stark anslutning kring uppfattningen att man skulle ha en gemensam beställningscentral. Samtliga remissinstanser tillstyrkte att förslaget skulle lämnas utan erinran. Detta framgick också i propositionen liksom vid riksdagsbehandlingen. Dävarande kommunikationsministern Ulf Adelsohn delade utredarens och remissinstansernas uppfattning i frågan, att tillståndshavaren regelmässigt skall vara ansluten till gemensam beställningscentral.

Jag vill gärna citera ur propositionen: "Något utrymme för flera beställningscentraler inom samma trafikområde finns i allmänhet inte. En effektiv trafikplanering liksom de stora investeringar som krävs för moderna, kanske datoriserade, beställningscentraler torde omöjliggöra alltför små enheter."

Detta betyder naturligtvis inte annat än att det kan finnas undantag från huvudregeln och att det kan medges att man har en enskild beställningscentral. Frågan får bedömas utifrån de förutsättningar som kommer fram i de enskilda fallen.

Anf. 6 FILIP FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Det av mig anförda exemplet, Sofia Taxi i Stockholm, och handläggningen av det ärendet har vi nu fått en redogörelse för av kommunikationsministern. Det är möjligt att jag hårdrog kommunikationsministerns svar på frågan. Statsrådet Boströms senaste inlägg får man väl tolka på det sättet att ärendet ännu inte är avklarat – att sista ordet ännu inte är sagt. Ärendet är ju ute på remiss. Om det kommer lika klara signaler från de övriga remissinstanserna – näringsfrihetsombudsmannen, riksrevisionsverket etc. – som från SPK, måste det, såvitt jag kan se, vara ganska svårt för statsrådet Boström att inte ta dessa yttranden på allvar och tillåta en försökstid i enlighet med de önskemål som framförts.

Jag kände under många år en riksdagsman som hette Curt Boström. De besked som denne Curt Boström då gav, vet jag att han fullföljde till beslut. Om statsrådet Curt Boström inte är påverkad av kanslihusets atmosfär alltför mycket kanske det kommer ett positivt besked även när det gäller handläggningen av denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1982/83:164 om ombyggnad av riksväg 83 mellan Ljusdal och Ånge

Anf. 7 Kommunikations- och försvarsministern CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Martin Olsson har frågat mig om jag överväger några åtgärder för att riksväg 83 mellan Ljusdal och Ånge skall få en tillfredsställande standard.

För vägbygget finns en särskild planeringsordning som bygger på ett decentraliserat beslutsfattande. Ett omfattande arbete med att revidera flerårsplanerna för byggande av vägar pågår. Nya planer kommer att fastställas hösten 1983 för åren 1984–1993. Det är således möjligt att i det sammanhanget pröva frågan om en ombyggnad av väg 83.

Det är inte primärt kommunikationsministerns uppgift att prioritera olika vägojekt, utan det är de lokala politikernas uppgift att i kommuner och länsstyrelser verka för att enskilda vägojekt kommer med i planerna.

Anf. 8 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga. Jag ställde frågan i början av december, och den föranleddes av att delar av riksväg 83 mellan Ånge och Ljusdal har en mycket otillfredsställande standard. Ombyggnader eller avsevärda förbättringar har ju diskuterats vid många tillfällen – även här i riksdagen. Hittills har erforderliga åtgärder tyvärr inte blivit genomförda.

Väg 83 är den viktigaste förbindelseleden mellan västra Hälsingland och västra Medelpad. Det är områden som har sysselsättningsproblem och även andra problem. Vägen har därför en stor regionalpolitisk betydelse. Men det finns många skäl för att en rejäl upprustning bör komma till stånd. Trafiksäkerhetsskäl talar för detta. Vi vet att föräldrar är oroliga för skolskjutsarna där. Andra skäl är att turistströmmarna i nord-sydlig riktning behöver vägen. Det är betydelsefullt för orterna att turismen följer den här vägen.

Vidare är detta ett skogrikt område, och skogsbruket har för sina transporter behov av en tillfredsställande vägstandard året om.

Dessutom planeras guldbrytning i Enåsen i närheten av denna väg. Om dessa planer genomförs, torde vägen ha en viss betydelse även i det avseendet.

Dessutom har postverket en stor verksamhet i Ånge, bl. a. i en sorteringscentral. När det gäller att undvika förseningar betyder det mycket för postverket att framkomligheten på den här vägen är tillfredsställande.

Framför allt har lokalbefolkningen rätt att ha bra vägförbindelser året om.

Kommunikationsministerns företrädare Claes Elmstedt gjorde en resa längs vägen i våras, och representanter för olika intressegrupper uttalade då entydigt att det behövs en ordentlig upprustning.

Utöver detta talar sysselsättningskäl för att man borde göra en insats. Jag hoppas att det utöver de ordinarie väganslagen – som kanske inte räcker för att få en upprustning av denna väg till stånd – skall vara möjligt att få i gång vägarbeten med arbetsmarknadsmedel.

Man har även diskuterat att klassificera denna riksväg som länsväg, vilket vägens försvarare – främst ortsbefolkningen – ser som ett hot mot vägen. Man befarar att intresset för satsningar på vägen därigenom skulle bli mindre. Vägen går ju mellan två län, och det är möjligt att det just därför inte är något av de enskilda länen som brukar prioritera den här vägen tillräckligt

*Om ombyggnad
av riksväg 83 mel-
lan Ljusdal och
Ånge*

Torsdagen den
13 januari 1983

*Om ombyggnad
av riksväg 83 mel-
lan Ljusdal och
Ånge*

högt. Det är också därför som det är viktigt att kommunikationsministern, som har ett övergripande ansvar, skaffar sig kännedom om förhållandena och har synpunkter på behovet av vägens upprustning. Jag tror att det vore värdefullt om Curt Boström i egenskap av kommunikationsminister liksom sin företrädare någon gång skulle passa på att se på den här vägen. Företrädarens slutsats var att detta var den sämsta riksväg han hade rest på.

Anf. 9 Kommunikations- och försvarsministern CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag är på det klara med att vissa delar av denna riksväg på den sträckning som vi här talar om har en undermålig standard. Jag är också medveten om att vägen har betydelse ur regionalpolitisk synpunkt på det sätt som Martin Olsson här redovisat.

Det finns också en samstämmighet bland dem som berörs av vägen. Det ger mig anledning att utgå från att det i samband med utarbetandet av vägplanerna kommer att finnas krafter som vill se till att man prioriterar den här vägsträckan. Möjligheten härtill förstärks av det förhållandet att det för vissa sträckningar på den här vägen redan finns fastställda arbetsplaner och där det således kan vara möjligt med ett igångsättningsstillstånd.

Slutligen, herr talman, vill jag säga att om tiden medger det skall jag naturligtvis studera vägar och vägförhållanden även inom det län som Martin Olsson representerar.

Anf. 10 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för de ytterligare synpunkter som kommunikationsministern framfört.

Jag är medveten om att det bara är vissa delar av den här vägen som är i mycket dåligt skick, men för att inte dra ut på tiden gick jag inte in på det i detalj.

Jag utgår från att varje initiativ från statsmakternas sida är värdefullt i fråga om en sådan här väg när det gäller att få fram tillräckliga anslag för att det skall vara möjligt att genomföra en upprustning. Vidare är det värdefullt om kommunikationsministern i sin tjänsteutövning kan få tillfälle att bese den här vägen någon gång och då göra klara uttalanden, sedan han haft möjlighet att jämföra denna väg med andra vägar i vårt land. Med hänsyn till rätten till en någorlunda hygglig vägstandard i olika delar av vårt land är det synnerligen angeläget att den här vägen får en erforderlig förbättring.

Anf. 11 Kommunikations- och försvarsministern CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag tror inte att det är så viktigt hur jag uttalar mig om en viss vägs beskaffenhet. I det här fallet är det så, Martin Olsson, att det framför allt är hemma i länet som man skall se till att prioritera vägarna så att de kommer upp i en sådan ordning att man får pengar antingen från det ordinarie väganlaget eller i samband med att det tillskjuts pengar av arbetsmarknadspolitiska skäl. Det är i hemmalänet som man skall se till att man får en fin prioritering för den här vägsträckan.

Anf. 12 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag är klar över detta. Men ett problem kan vara att vägen går genom två län. Som jag sade finner kanske inte något av de båda länen att den aktuella vägen skall prioriteras i den utsträckning som skulle behövas från ortbefolkningens synpunkt sett.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1982/83:167 om åtgärder för att förhindra att avgifter uttas för universitetsundervisning**Anf. 13 Utbildningsministern LENA HJELM-WALLÉN:**

Herr talman! Anna Lindh har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att förhindra att avgifter uttas för universitetsundervisning.

Genom beslut av 1956 och 1957 års riksdagar avskaffades då kvarvarande terminsavgifter samt obligatoriska elevavgifter vid universitet m. fl. läroanstalter.

Utgångspunkt för nu gällande ordning för högskoleutbildningen är att undervisningen är kostnadsfri för den enskilde. Studiemedelssystemet är anpassat till en sådan ordning.

Någon möjlighet att avgiftsbelägga sådan utbildning vid universitet och högskolor som regleras av högskolelagen och högskoleförordningen föreligger således inte. Enligt vad jag erfarit är avgiftsbeläggning av undervisning vid nationalekonomiska institutionen vid universitet i Stockholm numera inte heller aktuell. Några särskilda åtgärder för att förhindra att avgifter tas ut anser jag därför inte vara nödvändiga.

Anf. 14 ANNA LINDH (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är att man vid nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet planerar att låta gruppundervisningen på A-nivå upphöra höstterminen 1983 för att i stället övertas av Kursverksamheten. Detta skulle medföra att de studerande får samma undervisning som i dag, men med den skillnaden att de får betala ca 400 kr. för den.

Är det då nödvändigt att delta i gruppundervisningen? Svaret blir: inte i teorin, men i praktiken. Gruppundervisningen är viktig för att den studerande skall kunna förstå och ordentligt sätta sig in i ämnet. Dessutom får man på olika sätt tillgodoräkna sig deltagande i gruppundervisningen vid den slutliga tentamen.

Förslaget att ta ut en avgift för gruppundervisningen strider därför enligt min mening mot den princip beträffande kostnadsfri undervisning som statsrådet hänvisar till. Det är en farlig utveckling av flera skäl.

För det första är det principiellt felaktigt att ta ut avgifter för den undervisning som krävs i universitetsutbildningen.

För det andra är det tvetsamt om universitet skall överlåta nödvändig

Torsdagen den
13 januari 1983

*Om åtgärder för
att förhindra att
avgifter uttas för
universitetsunder-
visning*

undervisning på andra. Det är ändå universitetet som har ansvaret för att en acceptabel kvalitet hålls på undervisningen.

För det tredje kan en avgift på 400 kr. tyckas obetydlig. Men dels är en avgift som en gång införts lätt att höja, dels betyder 400 kr. mycket för en studerande som lever på dagens studiemedel.

Dessutom handlar det i förlängningen inte om *en* institution vid *ett* universitet, utan om det här förfarandet accepteras kommer säkerligen andra att följa efter. Det är därför som jag har framställt frågan.

Samtidigt är problemet inte så enkelt att det räcker med att man ingriper mot avgiftsfinansieringen. Man måste ju också ha i åtanke bakgrunden till förslaget – dvs. att man annars inte anser sig kunna upprätthålla en godtagbar kvalitet på undervisningen då anslagen skärs ned.

På nationalekonomiska institutionen i Stockholm har man skurit ned gruppövningarna med en tredjedel under de senaste två åren. Situationen är likadan och ibland ännu värre när det gäller många andra utbildningar. Det drabbar den form av undervisning som ger de studerande möjlighet att fördjupa sig i sitt ämne, lära sig tillämpa materialet och granska det kritiskt – dvs. gruppövningar, seminarier och liknande lärarintensiv och därför dyr undervisning.

Jag hoppas således att utbildningsministern fortsätter att bevaka de här frågorna. Det handlar ju dels om att anslagen måste vara tillräckliga för att garantera en viss kvalitet på undervisningen, dels om att förhindra att principen om kostnadsfri universitetsutbildning urholkas.

Anf. 15 Utbildningsministern LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Det är möjligt att det inom Stockholms universitet finns de som anser att det är lämpligt att införa en sådan ordning som Anna Lindh nu har beskrivit. Men vi har från departementets sida haft kontakt med universitetets ledning och förvaltning och fått försäkringar om att man där inte delar den uppfattningen.

Avgiftsbeläggning av statliga myndigheters tjänster, av vilket slag det än är, är därtill alltid en fråga som måste underställas regeringen. Och jag utgår ifrån att alla myndigheter iakttar detta utan några särskilda åtgärder från regeringens sida.

I det aktuella fallet tycks det emellertid handla om en ordning där avgiften formellt inte går till universitetet utan till ett studieförbund, som så att säga i universitetets ställe anordnar viss undervisning. Det är då möjligt att gällande bestämmelser om avgifter inte är helt tillämpliga. Den frågan måste vi inom utbildningsdepartementet därför undersöka, för att ha en beredskap om man mot förmodan skulle aktualisera att genomföra denna ordning.

Oavsett det formella läget vill jag för egen del klargöra att jag anser det principiellt orimligt att föra över en statlig myndighets verksamhet till en enskild organisation i syfte att möjliggöra avgiftsbeläggning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 16 Utbildningsministern LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Per Stenmarck har frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att nå en rimlig och rättvis fördelning av gymnasieplatser. Per Stenmarck tar som bakgrund till sin fråga upp Trelleborgs gymnasierregion, där antalet 16-åringar mellan 1982 och 1983 ökar, medan regionen enligt *hittills* fattade beslut fått färre gymnasieplatser än året före.

Jag betonar "hittills fattade beslut", därför att de beslut riksdagen fattade våren 1982 om "elevplatser på gymnasieskolan för de närmaste åren" var *preliminära* beslut om planeringsramar för hela riket. *Definitiva* beslut om fördelningen av gymnasieplatser för läsåret 1983/84 skall tas av riksdagen utifrån förslagen i budgetpropositionen 1983.

Det finns på många studievägar i gymnasieskolan en skillnad mellan utlagda och *ianspråktagna* platser, särskilt på de investeringskrävande yrkesinriktade studievägarna. Samtidigt finns en skillnad mellan utlagda och av kommunerna *önskade* platser på de billigare och mer lättanordnade allmänt teoretiska studievägarna.

I budgetpropositionen ges förslag till hur planeringen av gymnasieskolan bättre skall anpassas till vad som synes möjligt att anordna läsåret 1983/84. Utgångspunkt är den *reella* dimensioneringen de senaste åren samt länskolnämnders och kommuners egna bedömningar av hur givna ramar kan fyllas.

Ett sådant bättre platsutnyttjande och en föreslagen ökning med 1 000 intagningsplatser jämfört med de preliminära ramarna bör öka möjligheterna för skolöverstyrelsen (SÖ) och länskolnämnderna att göra vad Per Stenmarck kallat en "rimlig" fördelning av gymnasieplatserna.

Per Stenmarck har också talat om en "rättvis" fördelning. Jag vill här påminna om att det nya planeringssystemet för gymnasieskolan nyligen kommit i gång och att erfarenheterna av det därmed omfattar mycket kort tid. Det är viktigt att så snart som möjligt få ett grepp om hur det nya planeringssystemet fungerar och vilka modifieringar som kan behövas. Som framgår av budgetpropositionen ämnar jag snarast föreslå regeringen att SÖ får i uppdrag att utvärdera det nya planeringssystemet i samverkan med länskolnämnderna. En viktig fråga bör t. ex. bli vilka kriterier som kan ge störst rättvisa vid fördelningen av platser.

Anf. 17 PER STENMARCK (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka utbildningsministern för svaret på min fråga.

Vi vet alla att situationen på arbetsmarknaden är svår. Framför allt gäller detta för många ungdomar. Det är därför glädjande och positivt att regeringen i budgetpropositionen har ökat antalet intagningsplatser i gymnasieskolan. I förhållande till föregående års budget innebär årets ökning med 1 000 platser att fördelas över landet.

*Om fördelningen
av gymnasieplat-
serna*

När riksdagen i fjol fattade sitt preliminära beslut om intagningsramarna skedde det delvis mot bakgrund av att antalet 16-åringar läsåret 1983/84 beräknades minska med 1 400 i förhållande till läsåret 1982/83. Detta var säkert en helt riktig bedömning. Den s. k. 16-årspuckeln är på väg att kulminera.

Detta är emellertid en utveckling som inte är exakt densamma i hela landet. Inom vissa gymnasierregioner har antalet 16-åringar ännu inte nått sin högsta nivå. Trots detta har antalet platser även där, som en konsekvens av det beslut som riksdagen fattade förra våren, sjunkit. Detta kan inte vara riktigt. Framför allt har man som jag ser det inte gjort en riktig tolkning av riksdagens beslut.

Trelleborgs gymnasierregion är ett exempel på detta – jag är väl medveten om att det finns fler. På gymnasieskolan går ungdomar från framför allt Trelleborgs och Vellinge kommuner. Till följd av stark inflyttning av småbarnsfamiljer under slutet av 1960- och början av 1970-talet når man där inte toppen i fråga om antalet 16-åringar förrän något läsår senare än i de flesta andra kommuner. Antalet ungdomar i denna årskull ökar nästa läsår från 981 till ca 1 015. Samtidigt minskar antalet intagningsplatser med 52. Om detta blir verklighet, kommer många ungdomar att bli utan gymnasieplats, med ökad ungdomsarbetslöshet och ökade krav på andra kommunala insatser som följd.

Detta var som jag ser det aldrig avsikten med riksdagens enhälliga beslut, men konsekvensen blir denna, och det har – fullt förståeligt – vållat stor oro både bland elever och bland föräldrar.

Den definitiva fördelningen av platserna ansvarar länskolnämnderna för. Men mot bakgrund av den ökning av intagningsplatserna som regeringen har föreslagit vill jag avslutningsvis fråga utbildningsministern om det är hennes mening att dessa platser först skall fördelas inom gymnasierregioner där arbetsmarknadssituationen för ungdomar är särskilt svår, t. ex. som följd av att antalet 16-åringar på berörda orter är ovanligt stort.

Anf. 18 Utbildningsministern LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Kriterierna för fördelningen till länen utifrån riksramarna fastställs av skolöverstyrelsen. Där väger man också in det kriterium som Per Stenmarck tar upp. Vi har på utbildningsdepartementet noggrant studerat olika läns och kommuners problem vid den genomgång som vi har gjort nu under hösten, och det är jag övertygad om att skolöverstyrelsen känner till.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1982/83:170 om inrättande av en kartkonserveringscentral

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

Anf. 19 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Martin Olsson har frågat mig om regeringen överväger inrättande av en kartkonserveringscentral och om regeringen avser att föreslå en lokalisering av centralen till Ånge.

Självfallet har regeringen övervägt frågan om att inrätta en central för kartkonservering i enlighet med vad riksdagen har uttalat. Mot bakgrund av det ekonomiska läget kan dock medel inte nu beräknas för verksamheten. Detta har redovisats i årets budgetproposition.

Anf. 20 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga. Det var kort och tyvärr föga positivt. Jag vill betona att frågan ställdes den 7 december och att jag då inte kunde ha kännedom om vad som skulle komma att stå i budgetpropositionen.

Behovet av kartkonservering är stort. Hos länsstyrelserna finns omfattande arkiv, som innehåller ca 2 miljoner kartor, varav många är i behov av lagning. De här kartorna används i det fortlöpande fastighetsbildningsarbetet. Kartorna har även ett mycket stort kulturhistoriskt värde, eftersom de visar utvecklingen i vårt land från 1600-talet och framåt. År 1981 framlade en arbetsgrupp inom lantmäteriverket ett förslag om inrättande av en för hela landet gemensam kartkonserveringscentral, som föreslogs bli lokaliserad till Ånge. Denna föreslagna central beräknades så småningom kunna sysselsätta 20 personer, vilket ju med hänsyn till sysselsättningsläget i Ånge skulle vara mycket välkommet. I Västernorrlands län glädde vi oss särskilt mycket över arbetsgruppens förslag. Under fjolårets riksmöte var jag en av de motionärer som begärde att riksdagen skulle uppmana regeringen att genomföra arbetsgruppens förslag. Civilutskottet, som i mars uttalade sig i frågan, ställde sig positivt och framhöll att lantmäteriverkets rapport visade att det finns ett behov av en centraliserad kartkonservering. Utskottet skrev att det är angeläget att åtgärder vidtas för att skapa en sådan här central. I fråga om lokaliseringen skulle regeringen göra regionalpolitiska bedömningar, varvid vi utgick ifrån att Ånge skulle vara en lämplig ort.

Bostadsministern hänvisade till propositionen, där det står att man av ekonomiska skäl inte kan inrätta anstalten nu, men detta kände jag inte till när jag ställde frågan. På grund av sysselsättningsläget i Ånge finns det emellertid skäl att förlägga olika statliga verksamheter dit. Enligt de uppgifter som föreligger skulle den ifrågavarande verksamheten inte kräva särskilt stora investeringskostnader med tanke på den sysselsättningseffekt som centralen skulle medföra. Därför hoppas jag att det inom en inte alltför avlägsen framtid kommer att inrättas en central. Sysselsättning måste ju skapas, och då det dessutom finns ett påtagligt behov av en tillfredsställande lagning och konservering av våra gamla kartor, vill jag uttrycka förhopp-

*Om inrättande
av en kartkonserveringscentral*

Torsdagen den
13 januari 1983

Om låneunderlaget vid beräkning av statligt bostadslån

ningen att bostadsministern senare kan återkomma med förslag om inrättande av en central i Ånge.

Anf. 21 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Martin Olsson sade att det var ett föga positivt svar. Jag vet inte vilka krav Martin Olsson har när det gäller svar här i kammaren. För min del tycker jag inte att svaret var så negativt som Martin Olsson gjorde gällande. Jag betonade att, mot bakgrund av det ekonomiska läget, medel inte kan ställas till förfogande *nu*. I detta ligger väl både en önskan om att senare kunna ställa medel till förfogande och ett konstaterande av att det vore bra om man kunde inrätta en kartkonserveringscentral. Jag tror också att jag är något så när medveten om arbetsmarknadsläget i Ånge och menar att det vore bra, om det kunde ordnas mera sysselsättning där.

Nu kan man inte på ett förnuftigt sätt inrätta en kartkonserveringscentral med hjälp av arbetsmarknadspolitiska medel, eftersom det då skulle bli för kort varaktighet. Skall vi inrätta en kartkonserveringscentral i Ånge, bör vi göra det på ett sådant sätt att den har en chans att bli bestående, och då måste medel på traditionellt sätt redovisas över budgeten. Därför har det inte varit angeläget att använda sig av arbetsmarknadspolitiska medel, eftersom det då alltså bara skulle ha blivit en temporär åtgärd.

Anf. 22 MARTIN OLSSON (c):

Herr talman! Anledningen till att jag sade att svaret är föga positivt var den att det inte *nu* skall inrättas någon central.

Beträffande sysselsättningseffekten och betalningen för sysselsättningen vill jag bara säga att det väl är så, att det är staten som betalar oavsett om det blir fråga om det ena eller det andra anslaget. Kostnaderna blir lika stora för samhället. Därför hoppas jag att det skall visa sig möjligt att inom ramen för de ifrågakvarande anslagsposterna kunna skapa den här sysselsättningen i Ånge inom en inte alltför avlägsen framtid.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1982/83:172 om låneunderlaget vid beräkning av statligt bostadslån

Anf. 23 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Margareta Gard har frågat mig om jag anser att redan skattefinansierade kostnader skall ingå i låneunderlaget vid beräkning av statligt bostadslån.

Av motiveringen till frågan framgår att frågan avser ett fall av myndighets avgörande av enskilda ärenden.

Enligt regeringsformen är jag förhindrad att besvara frågor av sådan karaktär. Jag inriktar därför mitt svar på att redovisa gällande bestämmelser.

Enligt bestämmelserna i 2 § förordningen (1978:384) om beräkning av låneunderlag och pantvärde för bostadslån får kostnader för mark och för att ställa den i ordning för bebyggelse ingå i låneunderlaget med ett belopp som länsbostadsnämnden bestämmer för en kommun eller en del av en kommun. Detta kallas belopp för tomt- och grundberedningskostnad. Beloppet skall motsvara sådana kostnader i områden utan samlad bebyggelse.

Enligt bostadsstyrelsens föreskrifter skall belopp för tomt- och grundberedningskostnad fastställas eller ändras efter begäran av kommunen. Efter samråd med kommunen skall länsbostadsnämnden sänka det fastställda beloppet för tomt- och grundberedningskostnad om det är större än den kostnad som beloppet är avsett att täcka. Vidare skall beloppet normalt avse en hel kommun. En utjämning av kostnaderna mellan olika områden bör enligt styrelsens föreskrifter göras för att motverka en från värdesynpunkt omotiverad variation i produktionskostnaderna. Om kostnaderna vid nyexploatering inom olika tätorter eller delar av kommunen uppenbart avviker från varandra och om kommunen inte avser att utjämna kostnadskillnaderna, kan olika belopp fastställas genom indelning i zoner.

Som framgår av vad jag här har redovisat belånas kostnaderna för tomt och grundberedning enligt vissa av länsbostadsnämnden fastställda schabloner. Härigenom kan det självfallet ibland inträffa att låneunderlaget för enskilda tomter blir större än motsvarande kostnader.

Anf. 24 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga. Jag är väl medveten om att bostadsministern inte kan gå in på ett enskilt fall, men anledningen till att jag har ställt min fråga till bostadsministern är att jag anser att det i vissa fall råder oklarheter om hur låneunderlaget skall beräknas.

En kommun – och jag hänvisar till detta fall – har vid försäljning av tomter till *egnahemsbyggare* lämnat femåriga avskrivningslån, som varit så konstruerade att förvärvarna inte behövt varken amortera eller betala ränta på lånen. Detta har skett inom ett begränsat område i kommunen, och projektet omfattar ca 40 stycken tomter. Avskrivningslån tillämpades första gången 1975. Då utgjorde lånesumman ca 10 000 kr., men den har sedan dess successivt stigit, och högsta belopp är nu 72 375 kr. Det förtjänar att nämnas att schablonbeloppet för tomt och grundberedning 1982 var 90 000 kr., f. ö. lika i hela kommunen.

Kommunens förmedlingsorgan har beslutat att avskrivningslånen skall ingå i låneunderlaget vid beräkning av statliga bostadslån. När lånen infördes 1975 biträdde dåvarande länsbostadsdirektören kommunen i vad gällde principen att lånen skulle ingå i låneunderlaget, vilket också har blivit praxis i den fortsatta bedömningen. Vid förfrågan hos bostadsstyrelsen om tillämpningen av 12 §. andra stycket, om minskning av låneunderlag har inte något entydigt svar givits. Som bostadsministern förstår har det väckt irritation bland allmänheten att statliga bostadslån beviljas till kostnader som redan betalats av allmänna medel.

Om låneunderlaget vid beräkning av statligt bostadslån

Det har i realiteten medfört att dessa egnahemsbyggare fått förmånliga statliga bostadslån att använda till något annat än bostadsändamål. I vissa fall har den årliga räntevinsten varit närmare 7 000 kr. i jämförelse med banklån till gängse bankränta.

Herr talman! Enligt min mening står inte kommunens och länsbostadsnämndens bedömning av låneunderlagsberäkningen i överensstämmelse med bostadsfinansieringsförordningens syfte. Det innebär dessutom en dubbel ansträngning av offentliga medel, som är och i överskådlig framtid kommer att vara starkt begränsade.

Jag vill också fråga bostadsministern om det inte finns anledning att förenkla och i klarare ordalag beskriva principerna för den statliga bostadslångivningen.

Anf. 25 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Låt mig svara på den sista frågan först! Jag delar Margareta Gards uppfattning, och därför pågår i departementet en översyn av bostadsfinansieringsförordningen som vi räknar med skall vara avslutad till den 1 juli innevarande år. Syftet med översynen är just att åstadkomma klarhet där det brister och möjligen samtidigt göra vissa materiella förändringar av de nuvarande finansieringsvillkoren.

När man tillämpar schabloniserade metoder, som man gör här och som nästan är det enda möjliga, uppkommer ibland ofullkomligheter. Det brukar vara möjligt för länsbostadsnämnderna och kommunerna att diskutera sig fram till en lösning av de frågorna. Såvitt jag förstår pågår sådana diskussioner på sina håll.

I övrigt kan jag som ledning för en bedömning av frågan i dess helhet nämna att staten i motsvarande fall i enlighet med bostadsfinansieringsförordningen gör en avräkning; det står i tillämpningsföreskrifterna att om myndighet beviljar bidrag till ett byggnadsprojekt skall låneunderlaget minskas med bidragsbeloppet. Den anvisningen är ju inte självklart gällande för en kommun, men den visar vad staten ansett vara lämpligt när det gäller dess egna åtgärder på det här området.

Anf. 26 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag hoppas bostadsministern delar min uppfattning om nödvändigheten av att de knappa ekonomiska resurser som samhället nu har används för de ändamål de är avsedda för. I det här fallet har det, anser jag, inte blivit så.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1982/83:183 om tillståndsprövningen för viss industriell verksamhet

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

Anf. 27 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Elving Andersson har frågat mig om vilka insatser som f. n. görs för att bereda ett förslag till riksdagen om definitiva regler för tillåtighetsprövning av viss industriell verksamhet m. m. och om frågan om tillstånd till anläggningar i uranhanteringens alla led kommer att ingå i beredningen samt slutligen när ett förslag till en total saklig lösning kommer att föreläggas riksdagen.

Reglerna i 136 a § byggnadslagen om prövning av industriell verksamhet ses f. n. över inom regeringskansliet. Sambandet mellan dessa regler och byggnadslagstiftningen i övrigt medför att ett förslag om framtida former för prövningen av industriell verksamhet måste arbetas fram så att det kan prövas i anslutning till det förslag till en ny plan- och byggnadslagstiftning som avses att föreläggas riksdagen under nästa år.

I samband med att lagstiftningen ses över är det naturligt att man på nytt överväger vilka verksamheter som generellt skall omfattas av prövningen.

Anf. 28 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga.

Jag tycker det är positivt att en översyn av 136 a § byggnadslagen f. n. sker inom regeringskansliet. Jag får väl anledning att återkomma i sakfrågan när en proposition presenteras.

Låt mig ändå, herr talman, med en gång framföra några synpunkter angående nödvändigheten av att anläggningar i uranhanteringens olika led kommer att omfattas av det kommunala vetot.

I den listning som finns i 136 a § uppräknas bl. a. kärnkraftverk och uppberedningsanläggningar. Enligt min mening är det rimligt att alla led i uranhanteringen, som t. ex. uranbrytning och slutförvaring av utbränt kärnbränsle, också omfattas av lagstiftningen.

Om vi vill slå vakt om en fungerande kommunal demokrati och en reell kommunal självstyrelse är det nödvändigt att det s. k. kommunala vetot omfattar även denna typ av anläggningar.

Låt mig ta ett för mig näraliggande exempel på vad jag menar. Det gäller Kynnefjäll på gränsen mellan norra Bohuslän och Dalsland och de planer som finns för att där genomföra provborrningar i syfte att utträna, huruvida berggrunden är lämplig för att förvandla denna bygd till en sopstation för utbränt kärnbränsle. Dessa planer har djupt upprört människorna inom ett stort område kring Kynnefjäll.

I snart tre år har medlemmar ur "Aktionsgruppen Rädda Kynnefjäll" dygnet runt vaktat det aktuella området för att söka förhindra att provborrningar kommer till stånd. Det finns anledning påpeka att det inte är några s. k. yrkesdemonstranter som sysslar med denna vakthållning. utan det är bygdens folk – pensionärer, hemmafruar, arbetare och småjordbrukare –

Om tillståndsprövningen för viss industriell verksamhet

Torsdagen den
13 januari 1983

*Om tillståndspröv-
ningen för viss
industriell verk-
samhet*

som genomför denna drastiska aktion för att slå vakt om sin hembygd och den miljö som finns där.

De tre kommuner som är berörda, Munkedal, Tanum och Dals-Ed, har samtliga klart uttalat att de inte kommer att acceptera att Kynnefjäll förvandlas till en atomsoptstation. Trots det är oron alltså mycket stark bland bygdens folk, eftersom man inte har några som helst garantier för att centralmakten i det här landet kommer att respektera kommunernas inställning.

Jag vill därför ställa ytterligare en fråga till bostadsministern: Är bostadsministern beredd att lugna dessa människor genom att i dag deklarerar att det kommunala vetot skall gälla alla led inom uranhanteringen?

Anf. 29 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Med anledning av de synpunkter som Elving Andersson framförde angående uranhanteringen vill jag framhålla att regeringen redan enligt den nuvarande 136 a § byggnadslagen kan förbehålla sig rätten att göra en tillståndsprövning beträffande alla led i uranhanteringen. Denna möjlighet har också genomgående utnyttjats av regeringen när det gällt olika anläggningar för hantering av uran. Om en sådan anläggning har väsentlig betydelse för hushållningen med mark och vatten eller för energi är regeringen dessutom enligt bestämmelserna skyldig att pröva den, oberoende av om den är uppräknad i lagtexten eller inte.

Det finns alltså goda skäl att lugna invånarna i de kommuner som Elving Andersson nämnde med att önskemålet redan är tillgodosett. Har uranhanteringen betydelse för hushållningen med mark och vatten är regeringen skyldig att pröva frågan. Regeringen kan ändå förbehålla sig rätten att pröva frågan.

Jag nämnde i förbigående att vi f. n. ser över den här frågan. Den har anknytning till lagen om riksintresse som kanske, när vi har arbetat vidare med den, skall utvecklas till en lag i syfte att svara för naturresurser över huvud taget. Det får vi se när vi har kommit tillräckligt långt i arbetet med plan- och bygglagen – översynen görs i nära anslutning till utarbetandet av den lagen.

Det finns emellertid ingen anledning till oro medan man väntar på en ny lagstiftning. Det skydd som begärs finns redan i den nuvarande 136 a §.

Anf. 30 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Som bostadsministern säger kan regeringen enligt 136 a § förbehålla sig rätten att pröva denna typ av anläggningar. Det är i och för sig bra, men i en del fall finns det alltså ingen skyldighet för regeringen att göra det, och det är den skyldigheten jag efterlyser.

Fälldinregeringarna prövade några ärenden som handlade om olika led inom uranhanteringen enligt den här lagparagrafen utan att det förelåg lagstadgad skyldighet för dem att göra det. Jag tolkar bostadsministerns uttalande nu så, att den nuvarande regeringen i avvaktan på en förändrad lagstiftning kommer att pröva denna typ av ärenden enligt 136 a §, även om

lagstadgad skyldighet inte föreligger. Jag förutsätter att regeringen då prövar även frågan om Kynnefjäll.

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

Anf. 31 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Rent upplysningsvis vill jag tala om för Elving Andersson att det inte förhåller sig så att regeringen bara kan förbehålla sig rätten till prövning. Om åtgärderna har någon inverkan på hushållningen med mark och vatten, har regeringen skyldighet att pröva frågan. Därför tycker jag nog att Elving Andersson kan åka hem till kommunerna i Bohuslän och lugna dem om de är oroliga.

Om de kommunala subventionerna till hyreshus

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1982/83:191 om de kommunala subventionerna till hyreshus

Anf. 32 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Knut Billing har frågat mig om jag anser att det är rimligt att bruksvärde-systemet leder till att kommunala subventioner påverkar hyresnivån också i det övriga fastighetsbeståndet.

Med en lägenhets bruksvärde avses vad den kan anses vara värd ur konsumentens synpunkt i förhållande till likvärdiga lägenheter på samma ort. Den hyra som hyresvärden begär för provningslägenheten skall godtas om den inte är påtagligt högre än den konstaterade hyresnivån för jämförelselägenheterna. Vid jämförelseprövningen skall främst beaktas hyran för lägenheter i hus som ägs och förvaltas av allmännyttiga bostadsföretag. Hyresnivån inom den allmännyttiga sektorn är alltså prisledande vid hyressättningen i hela det övriga beståndet av hyreslägenheter. Hyran för lägenheter som tillhör allmännyttiga bostadsföretag skall i princip bestämmas så att den skall täcka företagets självkostnader.

Knut Billing tar i sin fråga upp ett fall som, enligt vad jag har erfarit, gäller ett allmännyttigt bostadsföretag som har fått vidkännas ett driftunderskott för en centrumanläggning, som företaget äger. Underskottet täcks i dag i princip med bostadshyrorna. Kommunen har nyligen beslutat att tillskjuta medel för att täcka detta underskott för år 1981. Stödet kommer att ges som ränte- och amorteringsfria lån som återbetalas när anläggningen ger överskott. Enligt uppgift har kommunens beslut överklagats till kammarrätten i Stockholm. Jag skall självfallet inte här göra något uttalande som föregriper den prövningen.

Anf. 33 KNUT BILLING (m):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till min fråga är ett beslut av kommunfullmäktige i Stockholm att bevilja det allmännyttiga bostadsföretaget Svenska Bostäder ett ränte- och amorteringsfritt lån på 15 milj. kr. Samma kommunfullmäktige har

Torsdagen den
13 januari 1983

Om de kommunala subventionerna till hyreshus

också beslutat att Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Botkyrkabyggen inte skall behöva lämna utdelning på kommunens aktieinnehav för 1983 års verksamhet.

Subventioner av detta slag, alltså inte enbart länet utan även detta att man inte skall behöva lämna utdelning på aktieinnehav, är beklagligtvis inte en enstaka företeelse utan förekommer då och då i olika kommuner i Sverige.

Genom bruksvärdessystemet är de allmännyttiga bostadsföretagen hyresledande. Deras hyror bestäms efter förhandlingar och baseras på företagens självkostnader. I självkostnadsbegreppet ingår drift- och förvaltningskostnader, underhållskostnader, kapitalkostnader, eventuella skatter och ränta på eget kapital.

I 12 kap. 48 § andra stycket jordabalken framgår att man vid en bruksvärdesprövning av hyrorna i andra hus än i de som ägs av allmännyttiga företag främst skall beakta hyrorna i de hus som ägs och förvaltas av allmännyttiga bostadsföretag. Det betyder att om en kommun genom att utnyttja skattemedel subventionerar allmännyttigt bostadsföretag så att detta kan sänka sitt hyresuttag, påverkas även andra företags hyresuttag i motsvarande grad – trots att deras kostnader är oförändrade.

Stockholms kommun uppger själv att stödet i fallet Svenska Bostäder motsvarar ett i genomsnitt minskat hyreshöjningsbehov på 5 kr. per m². Man anför vidare: "Med hänsyn till de effekter som via bruksvärdet uppkommer i privata fastigheter, torde värdet av reducerade hyreskrav för dem som bor i sådana hus inom kommunen uppgå till ca 45 milj. kr."

Bostadsministern säger i sitt svar ingenting i sak. Det är ett svar utan innehåll. Men bostadsministern kan väl inte vara omedveten om det generella problem som frågan rymmer. Det enskilda fastighetsbeståndets faktiska kostnadsläge är helt oförändrat, dvs. det påverkas inte ifall exempelvis Svenska Bostäder eller något annat kommunalt bostadsföretag får kommunala subventioner eller ej. Blir den hyra dessa fastighetsägare kan ta ut orättmätigt hög om kommunala subventioner inte utgår, måste detta tolkas så att allmännyttiga bostadsföretag sköts mycket dåligt.

Det är beklagligt om så är fallet. Men det borde leda till en omprövning av verksamheten inom allmännyttan och inte till att man försämrar möjligheterna för det enskilda bostadsföretaget att få täckning för sina kostnader.

Enligt den officiella statistiken går redan i dag en betydande del av det enskilda beståndet med underskott – och det innan effekterna av den av socialdemokrater och kommunister nyligen beslutade hyreshusavgiften slagit igenom.

Jag vill slutligen fråga Hans Gustafsson: Hur tror bostadsministern att de enskilda fastighetsägarna kan täcka in den kostnad som de drabbas av om kommunala subventioner får den effekt jag redovisat. Således det generella problemet? Kan jag få svar på den frågan är jag tacksam.

Anf. 34 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Knut Billing tyckte inte att svaret var tillfredsställande, men det beror i så fall på frågan. Knut Billing tar i sin fråga upp ett enskilt ärende i Stockholms kommun, och det är mycket tveksamt om jag över huvud taget skulle ha svarat på den frågan med hänsyn till regeringsformen. Jag har försökt göra det genom att redovisa de bestämmelser som gäller på området.

Det är dessutom inte bara så att ärendet gäller en speciell fråga i Stockholm, utan ärendet är överklagat hos kammarrätten. Det vore direkt olämpligt av mig att försöka att kommentera det.

När nu Knut Billing i sitt andra inlägg gör det till en mer principiell fråga, skall jag gärna redovisa mina synpunkter på frågeställningen litet närmare. Jag kan enklast göra det genom att fråga Knut Billing: Tycker Knut Billing att det är riktigt att när ett kommunalt bostadsföretag på grund av ett stort antal lediga lägenheter tvingas höja sina hyror, detta skall få till följd att de privata fastighetsägarna kan höja sina hyror utan att ha några motsvarande kostnader?

Vi vet båda att bruksvärdessystemet har vissa brister, men det är enligt samstämmiga remissyttranden över hyresrättsutredningen av alla vitsordat att det trots allt är det bästa system som vi f. n. känner.

Anf. 35 KNUT BILLING (m):

Herr talman! Bostadsministern säger nu att jag har vidgat frågan. Det har jag inte alls, Hans Gustafsson. Min fråga lyder: Anser bostadsministern att det är rimligt att bruksvärdessystemet leder till att kommunala subventioner påverkar hyresnivån också i det övriga fastighetsbeståndet?

Det är en generell fråga. Bakgrunden var ett av flera fall där det har givits subventioner, men frågan var till sin natur generell.

Nu säger Hans Gustafsson att eftersom jag har vidgat frågan skall han svara, och då svarar han genom att ställa en fråga till mig. Nu är det väl så att frågeinstitutet är till för att statsråden skall svara på frågor, inte för att statsråden skall ställa frågor till ledamöterna.

Jag har inte fått något som helst svar på vad statsrådet anser om rimligheten av att kommunala subventioner påverkar bruksvärdessystemet för företag som inte får dessa subventioner. Det intressanta är om man på det sättet skall kunna påverka hyresuttaget i andra bostäder än de som får subventioner. Det är denna frågan gäller.

Återigen vore jag tacksam om Hans Gustafsson ville ge en antydan om sin uppfattning i denna fråga.

Anf. 36 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Knut Billing läste bara sista delen av sin fråga, men den inleds ju med att kommunfullmäktige i Stockholm har beslutat ge Svenska Bostäder ett ränte- och amorteringsfritt lån. Nog är det väl att hänvisa till i diskussionen enskilt ärende, som dessutom är föremål för överklagning i kammarrätten.

*Om de kommunala
subventionerna
till hyreshus*

I det aktuella fallet förhåller det sig på det sättet att kommunen har lämnat ett räntefritt lån till ett allmännyttigt bostadsföretag som åtagit sig eller närmast blivit ålagt att bygga en centrumanläggning, för vilken man inte kunnat ta ut hyror som täcker kostnaderna. Det vore ganska orimligt om ägare till fastigheter med samma jämförelseområde skulle få höja sina hyror på grund av den omständigheten eller på grund av att kommunens bostadsföretag har gjort ett åtagande i form av servicebostäder för äldre, för vilket kostnaderna inte kunnat täckas med inkommande hyror.

Om en kommun har ett stort antal lediga lägenheter därför att den har åtagit sig att svara för bostadsförsörjningen och detta leder till att man tvingas att kraftigt höja hyran, är det lika orimligt att detta skall tas till intäkt för att de privata fastighetsägarna med tillämpning av bruksvärdessystemet skall kraftigt få höja sina hyror.

Inget system täcker in alla förekommande situationer, men i det här fallet finns det goda motiv för de åtgärder som är vidtagna, på samma sätt som det finns när kommunerna lämnar stöd till allmännyttiga bostadsföretag för ett stort antal lediga lägenheter. Det är inte här fråga om en allmän subventionering av den allmännyttiga bostadssektorn, utan det är en kostnadstäckning i ett specifikt fall som ligger till grund för frågan och svaret.

Anf. 37 KNUT BILLING (m):

Herr talman! Det är inte bara fråga om ett sådant här lån. Det finns, som jag redovisade, andra subventionsinslag. Flera av de allmännyttiga bostadsföretagen i Stockholm – inte alla men en del – är i år befriade från att lämna utdelning på kommunens aktieinnehav. Detta är en dold subvention. Dessa inslag får, säger Stockholms kommun själv, en effekt på 45 milj. kr. för det samlade fastighetsbeståndet, även i helt andra delar än Kista, som det här är fråga om. I hela Stockholm får de denna effekt.

Är det rimligt att systemet skall kunna leda till sådana effekter att det påverkar andra företag, trots att de om det inte hade varit sådana subventioner hade fått en högre hyresnivå? Det måste ju finnas några faktiska orsaker, annat än att man rent allmänt säger att vi på det här sättet genom kommunala subventioner skall begränsa det privata fastighetsbeståndet och därmed rycka undan ännu en marknad för människorna att välja bostad på. Om det är detta som är syftet, vore det hederligare om bostadsministern sade rent ut: Vi tycker att sådana här kommunala subventioner är bra, för de medverkar till att det privata fastighetsbeståndet inte kan finnas kvar.

Anf. 38 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Om kommunen inte hade gått in och täckt de kostnader det är fråga om – och det är såvitt jag vet första gången den gör det – hade detta bostadsföretag tvingats att höja sina hyror för övriga bostäder för att täcka förlusten på det här området. Det skulle i sin tur ha lett till att övriga fastighetsägare hade kunnat höja sina hyror på grund av att kommunen hade

gjort ett åtagande som ingen enskild velat göra. Det är konsekvensen av det hela.

När Knut Billing visar på att det förekommer andra former av subventioner, t. ex. bristande förräntning av eget kapital, får vi undersöka om det föreligger sådana omständigheter och vad de är beroende av.

Det förhåller sig på det sättet, Knut Billing, att kommunen har ett i lag fastställt ansvar för bostadsförsörjningen. Kommunen tvingas svara för bostadsförsörjningen där de privata fastighetsägarna inte tycker det är tillräckligt kommersiellt intressant att göra det. Därav kan det uppstå svårigheter, som det har gjort i det här fallet, på samma sätt som i min egen kommun, Olofström, som har 400 tomma lägenheter. Vore det rimligt om dessa tomma lägenheter medförde en ökning av hyresuttaget för de lägenheter som är uthyrda, vilket i sin tur skulle leda till att de privata fastighetsägarna kunde höja sina hyror?

Vi får väl se på vad som är avsikten med subventionerna. I det fall som åberopas i frågan av Knut Billing är avsikten att täcka en förlust för ett byggande som kommunen ansåg nödvändigt och där kostnaderna icke har kunnat täckas med inflytande hyror.

Anf. 39 KNUT BILLING (m):

Herr talman! Statsrådets senaste anförande ger mig anledning att konstatera att statsrådet inte är beredd att acceptera generella subventioner från kommunerna till de allmännyttiga bostadsföretagen. Det finns uppenbarligen skillnader i bostadsministerns synsätt på subventioner och subventioner. Då skall det bli intressant att se vilka åtgärder statsrådet är beredd att vidta. Det finns en lång rad exempel i Sverige varje år på subventioner till de kommunala bostadsföretagen från kommunernas sida. Det skall bli intressant att se när statsrådet återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder med anledning av dessa subventioner.

Anf. 40 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Till detta vill jag bara säga att om det skulle vara så att kommunerna rent allmänt gick in för att subventionera de allmännyttiga bostadsföretagen – låt oss säga att man betalade halva hyran eller en tredjedel av hyran med kommunala skattemedel generellt – finns det anledning att ompröva bruksvärdessystemet.

Någon sådan omständighet föreligger inte. Enligt siffror som redovisades i går har 80 % av de allmännyttiga företagen redovisat överskott i sina bokslut för 1982, såvitt nu kan bedömas. Det är 20 % som inte har överskott. Hälften av dem står på ungefär plus minus noll. De insatser kommunerna har gjort har huvudsakligen varit begränsade till att täcka hyresförluster i samband med tomma lägenheter. Det föreligger inte en sådan omständighet som Knut Billing åberopar.

Torsdagen den
13 januari 1983

*Om klarare regler
beträffande sociala
avgifter för hant-
verkare*

Anf. 41 KNUT BILLING (m):

Herr talman! Var går enligt herr statsrådets mening gränsen för vad som skall betraktas som godtagbara subventioner från kommunerna till de allmännyttiga bostadsföretagen?

Anf. 42 Bostadsministern HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Så länge kommunerna inte subventionerar de allmännyttiga bostadsföretagen mer än vad som är motiverat av det utvidgade sociala ansvar som dessa har påtagit sig i förhållande till vad som gäller vid annan upplåtelse av bostäder finns det ingen anledning att göra en prövning från de utgångspunkter som Knut Billing här förordar.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1982/83:166 om klarare regler beträffande sociala avgifter för hantverkare

Anf. 43 Socialministern STEN ANDERSSON:

Herr talman! Gullan Lindblad har frågat justitieministern om vilka åtgärder han är beredd att vidta för att åstadkomma så klara regler beträffande sociala avgifter för hantverkare att den enskilde inte behöver drabbas.

Frågan har överlämnats till mig.

Gullan Lindblads fråga gäller skyldigheten att betala sociala avgifter. Är hantverkaren att anse som egen företagare skall han själv erlagga dessa avgifter. Är han däremot att anse som arbetstagare eller uppdragstagare, ligger avgiftsskyldigheten på den som anlitat honom.

Den närmare gränsdragningen mellan begreppen arbetstagare, uppdragstagare och rörelseidkare på socialförsäkringsområdet bestäms i rättspraxis. Riksförsäkringsverket ger årligen ut en broschyr som vägledning vid bedömningen av vem som är att anse som arbetstagare eller uppdragstagare.

Reglerna om skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter är tvingande. Därav följer att ett avtal, som träffas mellan parterna om att en arbetstagare eller en uppdragstagare själv skall betala sina socialavgifter, inte fritar arbetsgivaren eller uppdragsgivaren från skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter.

När det gäller den yrkesgrupp som Gullan Lindblad avser i sin fråga är det ibland svårt för den enskilde att i förväg avgöra vem som är avgiftsskyldig när avtal träffas om ett hantverksuppdrag. Gränsdragningen mellan anställningsförhållanden och verksamhet med karaktär av rörelse har betydelse även på skatteområdet, exempelvis för frågor om skatteavdrag skall göras och om mervärdeskatt skall betalas.

Nuvarande förhållanden är enligt min uppfattning inte tillfredsställande. Behovet av klarare regler när det gäller innebörden av begreppen

arbetstagare och uppdragstagare på avgiftsområdet har också uppmärksamats, bl. a. i socialförsäkringsutskottets betänkande 1980/81:28 och i skatteutskottets betänkande 1982/83:5. Det är också angeläget att reglerna på avgifts- och skatteområdena så långt möjligt samordnas.

Frågan om ändrade och klarare regler i de hänseenden som här har berörts ingår i socialavgiftsutredningens uppdrag. Utredningens arbete syftar bl. a. till en samordning av avgifts- och skattesystemen.

Anf. 44 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret på min fråga. Anledningen till denna är att enskilda personer eller företag, som anlitat hantverkare eller entreprenörer, tvingats betala sociala avgifter på 35 % i efterhand, trots att det träffats avtal mellan uppdragsgivaren och uppdragstagaren om att ersättningen för utfört arbete skall innefatta även de sociala avgifterna.

Pressen har på senare tid vimlat av uppgifter om hur människor drabbats av obehagliga överraskningar på tusentals kronor, därför att vederbörande hantverkare i efterhand klassats som arbetstagare och inte som rörelseidkare. Det är just här som knuten ligger.

Hur skall Andersson, Pettersson och Lundström – de små människorna i samhället – kunna veta vem som är arbetsgivare resp. arbetstagare, när det till yttermera visso råder olika regler mellan exempelvis riks-försäkringsverket och riksskatteverket? Inte ens ansvarig myndighet, riks-försäkringsverket, kan ge ett förhandsbesked.

Att det inte är lätt för den enskilde att veta vad som gäller bevisas av det faktum att landets nuvarande justitieminister legat i fejd med riks-försäkringsverket om ett efterkrav på sociala avgifter!

Vi får helt enkelt inte ha lagar och bestämmelser i vårt land som på detta sätt utsätter människor för bristande rättstrygghet.

Som förhållandena nu är, bäddar lagarna för "svartjobberi", som inte ens den nya "angiverilagen" lär rå på! Hantverkare har också uttryckt djup oro över att folk inte vågar anlita dem på grund av risken för efterräkningar.

Men det är inte nog med att lagarna ställer till trassel för folk här hemma. Jag har roat mig med att i tidskriften Världsmarknads julnummer, nr 4/1982, läsa "en oanständig historia". Den handlade om hur svenska myndigheter kräver utländska huvudmän på socialavgifter för bl. a. handelsagenter. Tala om lagens långa arm!

I Danmark har frågan aktualiserats i folketinget, och den ansvarige ministern har lovat att ta upp saken med de svenska myndigheterna. Så om socialministern inte redan har blivit uppvaktad, lär en uppvaktning från Danmark vara på gång.

Jag är inte särskilt nöjd med svaret – det vill jag gärna säga. Det mesta visste jag faktiskt förut, och riks-försäkringsverkets broschyr har jag här i min hand. Men jag blir inte klokare av att i denna läsa att jag är arbetsgivare om jag kör min traktor på bondens åker men arbetstagare om jag kör i hans skog!

*Om klarare regler
beträffande sociala
avgifter för hant-
verkare*

*Om klarare regler
beträffande sociala
avgifter för hant-
verkare*

Kärnfrågan är: Hur skall den som lämnar ett uppdrag kunna skydda sig från krav i framtiden? Eftersom socialministern dess bättre inte är nöjd med sakernas nuvarande tillstånd, undrar jag om socialministern är beredd att påskynda socialavgiftsutredningen.

Anf. 45 Socialministern STEN ANDERSSON:

Herr talman! Som jag redan har sagt är jag överens med frågeställaren om att de nu rådande förhållandena är otillfredsställande. Det är naturligtvis särskilt otillfredsställande att man inte i förväg kan få ett besked om var avgiftsskyldigheten ligger. Det är givetvis också otillfredsställande att begreppen arbetstagare, uppdragstagare, arbetsgivare och uppdragsgivare inte har samma innebörd på avgifts- och skatteområdena.

Som lekman på juridikens område kan man tycka att det borde vara tämligen enkelt att rätta till detta. Men om jag får tro de mest rättslärda på området – och det gör jag – är detta en ganska komplicerad fråga. Det beror på att man i lagen vill skydda den part i sådana här förhållanden som man betraktar som den svagare, nämligen antingen uppdragstagaren eller arbetstagaren.

Detta är inte någon ny fråga, även om det på senare tid har skrivits mycket om den. Det är ett problem som har existerat under alla de sex år då det satt borgerliga regeringar i detta land. Ingenting gjordes då åt problemet. Jag har nu varit socialminister i bara tre månader, men jag kan lova att jag skall skynda betydligt mer än vad de borgerliga har gjort i denna fråga.

Anf. 46 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Med anledning av det sista som socialministern sade vill jag bara be att få säga tack, för jag bryr mig inte om vem som f. n. är den högste ansvarige när det gäller denna fråga. Det viktiga – och det tror jag att vi är överens om – är att människor behandlas så, att de känner rättstrygghet. Jag anser inte att de gör det nu. Sedan kan vi kanske diskutera vem som är mest rättsotrygg, om det är den ene eller den andre. Det är som sagt inte lätt att få några klara regler via riksförsäkringsverkets broschyr. Det är bra att vi är överens så långt. Jag vet också att riksförsäkringsverkets generaldirektör har förklarat att han kommer att göra allt vad han kan för att få till stånd klarare regler.

Kan jag tolka socialministerns uppfattning så, att vi båda är lika angelägna om att jag när jag lämnar ett uppdrag till någon i framtiden skall kunna vara på det klara med att jag är skyddad från dyra efterräkningar? Kan jag också tolka socialministerns svar så, att detta besked kommer ganska snart – att man inte väntar till 1985, när socialavgiftsutredningens förslag lär träda i kraft?

Anf. 47 Socialministern STEN ANDERSSON:

Herr talman! Jag försäkrar att vi är lika angelägna. Jag kan till min glädje konstatera att vi inte bara är överens i sakfrågan utan också i kritiken av de borgerliga regeringarna.

Anf. 48 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag kritiserar den som inte gör någonting åt ett felaktigt förhållande, och då må partibeteckningen vara s eller m.

Jag känner till vissa saker i den här frågan, det kan jag tillstå, eftersom jag ett antal år har arbetat vid en försäkringskassa och haft mycket med riksförsäkringsverket att göra. Jag ingår också i socialförsäkringsutskottet. Men senaste året har det tillämpats en ny rättspraxis, enligt vad som är mig bekant. Tidigare har dessa ärenden avgjorts i försäkringsöverdomstolen och numera avgörs de i kammarrätten. Jag skulle vilja höra några synpunkter på detta av en som, liksom jag, kanske är något av kvackare i juridik. Förut har man i regel betraktat beställaren som avgiftsbetalare, och nu lär man ha en annan syn.

Det viktiga är att människor i förväg kan få veta vad de ger sig in på, hur mycket de skall betala, så att de inte får betala flera tusen kronor i efterhand.

Jag vill ha ett slutligt besked i denna fråga: Kommer jag som enskild individ att känna denna trygghet omgående? Kommer det ett förslag under innevarande år, herr socialminister?

Anf. 49 Socialministern STEN ANDERSSON:

Herr talman! Jag kan försäkra att vi skall jobba så snabbt det någonsin går. Vi har en utredning som sysslar också med denna fråga, nämligen socialavgiftsutredningen. Såvitt jag vet kommer den med huvudbetänkandet före sommaren. Men den har inte denna uppgift som huvuduppgift, utan det är att föreslå ett helt nytt system för debitering och uppbörd av socialavgifter. Jag vet inte om utredningen i det sammanhanget kommer att föreslå klarare regler på detta område.

Jag har nu flera gånger konstaterat att vi är överens och att jag skall skynda på så mycket det går. Det är bäst att jag avslutar debatten nu – håller vi på ett tag till kanske vi blir oense.

Anf. 50 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Det är gott och väl att vi är överens om tagen, Sten Andersson. Men jag är litet otålig, och jag har inte fått något definitivt besked. Jag vill se ett förslag redan detta år. Det heter att "medan gräset växer dör kon". Och många hantverkare är faktiskt oroliga nu, därför att folk helt enkelt drar sig för att anlita hantverkare i nuvarande läge. Socialminister Sten Andersson känner säkert också till att vi har stor arbetslöshet här i landet. Vi är båda angelägna om att de sociala avgifterna inbetalas, men det får icke ske till det priset att människor förlorar sin rättstrygghet. Det är det som det är viktigt att vi är överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

*Om klarare regler
beträffande sociala
avgifter för hant-
verkare*

13 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1982/83:185–190 till konstitutionsutskottet

1982/83:191 till skatteutskottet

1982/83:192 till lagutskottet

1982/83:193 till utrikesutskottet

1982/83:194 yrkande 10 till utbildningsutskottet i övrigt till utrikesutskottet

1982/83:195 till försvarsutskottet

1982/83:196–200 till socialförsäkringsutskottet

1982/83:201–204 till socialutskottet

1982/83:205 till kulturutskottet

1982/83:206 till utbildningsutskottet

1982/83:207–209 till trafikutskottet

1982/83:210 till näringsutskottet

1982/83:211 och 212 till jordbruksutskottet

1982/83:213 till näringsutskottet

1982/83:214 till arbetsmarknadsutskottet

1982/83:215 och 216 till civilutskottet

1982/83:217 till finansutskottet

1982/83:218 till arbetsmarknadsutskottet

14 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1982/83:219 av *Gunnar Biörck* i Värmdö

Ändrade regler för riksgäldskontorets upplåning i utlandet

1982/83:220 av *Margareta Gard*

Beräkning av bostadsförmån på jordbruksfastighet

1982/83:221 av *Hugo Hegeland*

Befrielse för ideell förening från mervärdeskatt för viss försäljning

1982/83:222 av *Marianne Karlsson*

Tidpunkten för äganderättens övergång vid ägarbyte av fastighet

1982/83:223 av *Martin Olsson* och *Karin Israelsson*

Beskattningen av bidrag och förmåner från företagsstiftelse

1982/83:224 av *Bengt Silfverstrand* och *Hans Pettersson* i Helsingborg

Översyn av anståndsreglerna i uppborrdslagen

1982/83:225 av *Stig Alftin m. fl.*

Ett nytt polishus i Bollnäs

1982/83:226 av *Kjell Johansson* och *Jan-Erik Wikström*

Ändring i patentlagen (1967:837) m. m. (prop. 1982/83:67)

1982/83:227 av *Kjell Johansson* och *Jan-Erik Wikström*

Ändring i patentlagen (1967:837) m. m. (prop. 1982/83:67)

- 1982/83:228 av *Kjell Johansson* och *Jan-Erik Wikström*
Ändring i patentlagen (1967:837) m. m. (prop. 1982/83:67)
- 1982/83:229 av *John Johnsson* och *Kurt Ove Johansson*
Viss ändring av bestämmelserna om hittegoods
- 1982/83:230 av *Marianne Karlsson*
Förfarandet vid invändning mot patentansökan
- 1982/83:231 av *Marianne Karlsson*
Villkoren för mönsterskydd
- 1982/83:232 av *Jörn Svensson*
Friköp av tomt till hus på ofri grund
- 1982/83:233 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Birgitta Rydle*
Åtgärder mot missbruk av fosterdiagnostik i u-länderna
- 1982/83:234 av *Ann-Cathrine Haglund*
Åtgärder mot narkotikamissbruket vid militära utbildningsanstalter
- 1982/83:235 av *Kenth Skårvik*
Lokalisering till Göteborg av andra helikopterdivisionen
- 1982/83:236 av *Rune Torwald* och *Inger Josefsson*
Omhändertagande av missbrukares sjukpenning
- 1982/83:237 av *Siri Häggmark* och *Gullan Lindblad*
Viss yrkesbenämning inom sjukvården
- 1982/83:238 av *Sten Svensson*
Förstärkning av reumatikervården
- 1982/83:239 av *Gunnar Björk* i Gävle och *Karl Boo*
Bidrag till vissa radioorganisationer
- 1982/83:240 av *Bengt Wittbom*
Försök med reklamfinansierad lokalradio
- 1982/83:241 av *Larz Johansson* och *Kerstin Göthberg*
Klädinköp till internatelever i specialskolor
- 1982/83:242 av *Gunnar Björk* i Gävle
Ändrad organisation för postverket
- 1982/83:243 av *Lennart Brunander m. fl.*
Överförande till riksnätet av järnvägslinjen Falköping–Landeryd
- 1982/83:244 av *Siri Häggmark* och *Jens Eriksson*
Sjösäkerheten på västkusten
- 1982/83:245 av *Björn Samuelsson*
Trafiken på järnvägslinjen Karlstad–Hagfors, m. m.

1982/83:246 av *Per Olof Håkansson* och *Margit Sandéhn*

Återvinning av tungmetallhaltiga batterier

1982/83:247 av *Erik Olsson m. fl.*

Åtgärder för att underlätta reproduktionen av lax och havslaxöring i vattendrag

1982/83:248 av *Tage Sundkvist m. fl.*

Reglerna för sammanslagning av arrendegårdar

1982/83:249 av *Rune Torwald* och *Kjell Mattsson*

Åtgärder för att stimulera till ökat vattenbruk

1982/83:250 av *Ivar Franzén m. fl.*

Utnyttjandet av solenergi

1982/83:251 av *Ingemar Hallenius m. fl.*

Åtgärder för att stimulera nyetablering av teknikföretag inom Skaraborgs län

1982/83:252 av *Per Olof Håkansson*

Översyn av bevakningslagen

1982/83:253 av *Marianne Karlsson*

Totalt förbud mot reklam för alkohol

1982/83:254 av *Paul Lestander*

Virkesfördelningsplan för Norrbottens län

1982/83:255 av *Iris Mårtensson m. fl.*

Malmbrytning i Hälsingland

1982/83:256 av *Sten Svensson m. fl.*

Forsknings- och utvecklingsverksamheten vid Ranstadsverket

1982/83:257 av *Oswald Söderqvist*

Slutförvaringen av kärnkraftsavfall

1982/83:258 av *Rune Torwald* och *Kerstin Ekman*

Rostfria avgassystem för motorfordon

1982/83:259 av *Lars Werner m. fl.*

Sveriges medlemskap i IDB

1982/83:260 av *Agne Hansson* och *Gösta Andersson*

Lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län

1982/83:261 av *Gullan Lindblad* och *Siri Häggmark*

Samordningen av pension och vissa andra förmåner

1982/83:262 av *Björn Samuelsson*

En samhällelig utvecklingsplan för Värmland

1982/83:263 av *Håkan Stjernlöf*

Avveckling av distriktsarbetsnämnderna

1982/83:264 av *Bengt Wittbom*
Revisionen av AMS verksamhet

1982/83:265 av *Per Olof Håkansson*
Underhållet av handbrandsläckare

1982/83:266 av *Lars-Erik Lövdén* och *Kurt Ove Johansson*
Åtgärder mot spekulaton med hyresfastigheter, m. m.

1982/83:267 av *Sten Svensson* och *Björn Körlof*
Åtgärder mot narkotikamissbruket

1982/83:268 av *Sten Svensson* och *Björn Körlof*
Tilläggsdirektiv till narkotikakommissionen

1982/83:269 av *Anita Bråkenhielm m. fl.*
Kreditgivningen till enskilda vårdhem

1982/83:270 av *Anita Bråkenhielm m. fl.*
Inkomstbeskattningen av enskilda vårdhem

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

*Meddelande om
interpellation*

15 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framstälts

den 12 januari

1982/83:57 av *Jens Eriksson* (m) till statsrådet *Mats Hellström* om kustbevakningen:

I en interpellation, som jag ställde till dåvarande handelsministern *Björn Molin* och som han besvarade i kammaren den 30 mars, frågade jag vilka åtgärder regeringen ämnade vidta för att lag och ordning skall gälla i svensk ekonomisk zon. Frågan ställdes med anledning av att den svenska kustbevakningen saknade befogenhet att uppbringa och till svensk hamn införa utländska fartyg som bedrev olaga fiske. Det hade t. o. m. gått så långt att en besättningsman på en av kustbevakningens båtar hotats till livet med tillhyggen när han bordade en dansk fiskebåt.

Gällande befogenheter, eller rättare sagt avsaknaden av befogenheter att bedriva effektiv övervakning, har lett till att det blivit lönsamt att tjuvfiska i den svenska zonen. Rapportering och böter på några tusenlappar för upprepade anmälningar avskräcker inte från att fiska olagligt här.

Den svenska kustbevakningen är väl utrustad för att bedriva övervakning, och stora summor har satsats för att bygga upp den flotta som kustbevakningen förfogar över. Det kostar också stora summor att bedriva bevakning. Det är därför angeläget att den görs effektiv.

I sitt svar till mig den 30 mars 1982 hänvisade handelsministern till proposition 1981/82:114, vilken innehöll förslag till lag om tullverkets

Torsdagen den
13 januari 1983

*Meddelande om
frågor*

medverka vid polisiär övervakning. Där föreslogs att tullverkets kustbevakning skall utrustas med befogenheter som gör det möjligt för den att bedriva en effektivare övervakning till sjöss. I propositionen föreslogs också att kustbevakningstjänsteman skall tilläggas samma befogenheter som enskild polisman har enligt rättegångsbalken att hålla förhör och vidta annan åtgärd innan förundersökning om brott hunnit inledas, att gripa någon mot vilken förekommer skäl till anhållande, att ta med den som är på plats där brott har förövats till förhör och att verkställa husrannsakan i särskilt angivna fall. Om det är nödvändigt för att dessa befogenheter skall kunna utövas, får kustbevakningen stoppa och visitera fartyg eller inbringa det till svensk hamn.

Handelsministern menade att i och med att riksdagen biföll propositionen skulle övervakningen bli effektivare och tjuvfisket kunna stoppas.

Riksdagen biföll senare propositionen, och beslutet träder i kraft den 1 juli 1983. Kustbevakningen har därmed erhållit de befogenheter den tidigare saknat när det gäller att upprätthålla lag och ordning enligt handelsministern.

Med anledning av vad jag här anfört anhåller jag att till statsrådet Mats Hellström få ställa följande frågor:

Vad avser statsrådet att ge för direktiv för att kustbevakningen skall bli effektiv när den nya förordningen träder i kraft den 1 juli?

Hur kommer övervakningen att ske intill den 1 juli 1983 då riksdagsbeslutet träder i kraft?

16 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 12 januari

1982/83:212 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till kommunikations- och försvarsministern om hälso- och sjukvården i krig:

Socialstyrelsen har den 27 augusti 1982 till regeringen överlämnat en programplan för hälso- och sjukvården, socialtjänsten och hälsoskyddet i krig för perioden 1983/84–1987/88. Däri konstateras bl. a. att läget i juli 1982 var sådant att försörjningsberedskapen f. n. är dåligt tillgodosedd; att skydd för sjukvårdsfunktioner saknas; att vårdannexen har låg materiell standard; att ledningen av hälso- och sjukvården i krig inte är säkerställd och att sjuktransporter inte är samordnade inom totalförsvaret. Inte ens vid periodens slut, dvs. om fem år, kommer många svåra brister att vara avhjälpna.

Anser försvarsministern att den ifrågakvarande lägesbeskrivningen på ett tillfredsställande sätt motsvarar vad svenska folket och de inom hälso- och sjukvården verksamma kan begära i den nu rådande internationella

situationen, och om så ej är fallet, vad avser försvarsministern att företa sig?

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

1982/83:213 av *Joakim Ollén* (m) till civilministern om skyddet för den personliga integriteten:

*Meddelande om
frågor*

Ett par dagar före jul fattade regeringen beslut om att bifalla några överklaganden av beslut i datainspektionen. Datainspektionen hade avslagit ansökningar från tre landsting avseende upprättandet av dataregister för administration av differentierade vårdavgifter och ansökan från en kommun om samkörning av dataregister för hanteringen av barn tillsynsavgifter. Inspektionen motiverade sina avslagsbeslut med att de aktuella registren skulle utgöra en klar kränkning av enskildas integritet.

Denna synpunkt var uppenbarligen för regeringen inte av någon avgörande betydelse.

Jag vill därför fråga det inom regeringen för datafrågor ansvariga statsrådet, Bo Holmberg:

Kommer regeringen även fortsättningsvis att som princip nedtona vikten av skyddet för den personliga integriteten?

den 13 januari

1982/83:214 av *Anders Björck* (m) till statsrådet Bengt Göransson om sammansättningen av utredningen om samverkansfrågor inom pressen och annonsbladens inverkan på tidningsutgivningen:

Avser regeringen ge den aviserade utredningen om samverkansfrågor inom pressen och annonsbladens inverkan på tidningsutgivningen en parlamentarisk sammansättning i enlighet med vad som tidigare varit praxis när det gäller pressutredningar?

1982/83:215 av *Staffan Burenstam Linder* (m) till industriministern om inrättande av en struktur- och utvecklingsfond:

Socialdemokraterna har vid upprepade tillfällen föreslagit att det skall inrättas en särskild "struktur- och utvecklingsfond". Mot denna bakgrund ber jag att till industriministern få rikta följande fråga:

Avser regeringen att föreslå riksdagen att det inrättas en särskild struktur- och utvecklingsfond?

1982/83:216 av *Gunhild Bolander* (c) till socialministern om lagförslag med anledning av omsorgskommitténs betänkande:

I juni 1981 lade den statliga omsorgskommittén fram ett förslag till lag om vissa handikappomsorger. Den lagen skulle ersätta den nuvarande omsorgslagen men dessutom gälla andra handikappgrupper. I många omsorgsstyrelser runt om i landet pågår revideringar av tidigare planer, och inför ett så omfattande arbete är det av vikt att veta hur regeringen tänkt sig att

Nr 59

Torsdagen den
13 januari 1983

*Meddelande om
frågor*

omsorgskommitténs förslag skall följas upp.

Detta är så mycket mer angeläget allteftersom vissa landsting börjat tillämpa en del av förslagen. Detta kan få till följd att vi får en olikartad utveckling av verksamheten i olika delar av landet, vilket jag tycker skulle vara olyckligt.

Med anledning av det anförda vill jag ställa följande fråga:

Har regeringen för avsikt att framlägga ett förslag med utgångspunkt i omsorgskommitténs betänkande och när kan detta i så fall förväntas?

1982/83:217 av *Per-Ola Eriksson* (c) till jordbruksministern om rätten att förvärva skogsmark från skogsbolag:

I budgetpropositionen framhåller jordbruksministern att i fortsättningen bör skogsmark som utbjuds av skogsbolagen i första hand erbjudas domänverket. Många jord- och skogsbrukare är dock intresserade och i behov av kompletterande skogsmark.

Med anledning av detta vill jag till jordbruksministern ställa följande fråga:

Kommer enskilda jord- och skogsbrukare som är i behov av kompletterande skogsmark att förvägras köp i fortsättningen om domänverket vill köpa?

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.24.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert